

Competențele Parlamentului European

Dr. Mihaela Codrina LEVAI

Universitatea de Medicină și Farmacie Victor Babeș
Timișoara, România
codrinalevai@umft.ro

Dr. Ana Maria MIHĂLCESCU

Avocat, Baroul București, România

Rezumat: De-a lungul timpului, Parlamentul a trecut de la statutul de adunare consultativă, la cel de colegiator autentic, într-o Uniune Europeană care, ea însăși, a evoluat considerabil dincolo de Comunitățile Europene inițiale, atât în privința sferei de acțiune, cât și a competențelor [1]. Parlamentul European constituie o noutate în teoria relațiilor internaționale și în relațiile dintre state, acestea constând în: componență (membrii săi nu sunt delegați de către parlamentele sau guvernele naționale, ci sunt aleși direct de către popoarele statelor membre); competență (deoarece are putere de codecizie, cooperare, control politic, toate acestea fiind dificil de găsit în cadrul organizațiilor internaționale clasice) precum și locul ocupat în structura instituțională (deoarece nu reprezintă centrul puterii decizionale a Uniunii Europene).

Cuvinte cheie: Parlament European; legislație; competență.

Introducere

Astăzi, Parlamentul European are trei funcții esențiale [2]: 1. alături de Consiliul Uniunii Europene, are atribuții legislative, adică adoptă legislația Uniunii Europene (regulamente, directive, decizii). Participarea sa la procesul legislativ, contribuie la garantarea legitimității democratice a textelor adoptate; 2. împarte autoritatea în domeniul bugetar cu Consiliul Uniunii Europene, prin urmare poate modifica cheltuielile bugetare; în ultimă instanță, adoptă bugetul în întregime și 3. exercită un control democratic asupra Comisiei; aprobă desemnarea membrilor Comisiei și are dreptul de a cenzura Comisia; de asemenea, exercită un control politic asupra ansamblului instituțiilor.

1. Competența legislativă a Parlamentului European

Potrivit art. 35 din RP, programarea legislativă a Uniunii Europene se face prin consensul Parlamentului, Comisiei și Consiliului și, în același timp, Parlamentul și Consiliul cooperează la elaborarea programului legislativ și de lucru al Comisiei Europene, pe baza calendarului și a modalităților convenite între cele două instituții [3]. În situații neprevăzute sau de urgență, o instituție poate propune, din proprie inițiativă și în conformitate cu procedurile stabilite de tratate, introducerea unei măsuri legislative alături de cele propuse în programul legislativ. Dacă una din instituții se află în imposibilitatea de a respecta calendarul stabilit, aceasta informează celelalte instituții în legătură cu motivele întârzierii și propune ea însăși un nou calendar.

Încă de la început, trebuie precizat că Parlamentul nu are drept de inițiativă directă, însă, poate solicita Comisiei introducerea unui proiect de act normativ în fața Consiliului, această prerogativă fiindu-i recunoscută Parlamentului prin *Tratatul de la Maastricht*. Dar, Comisia nu este obligată să se conformeze inițiativei Parlamentului, în practică fiind foarte rare cazurile în care Comisia a dat curs solicitării Parlamentului și, astfel, să se adopte un act normativ. Consultarea are loc prin trimiterea proiectului la Parlamentul European, Comitetul Economic și Social sau Comitetul Regiunilor, dacă este cazul, iar acestea emit o opinie, care nu este obligatorie pentru Consiliu. Cu toate acestea, neconsultarea organelor sus-menționate constituie viciu de formă, care poate duce la anularea actului normativ adoptat.

Parlamentul poate „trage de timp” în cazul deciziilor urgente, prin formularea cu întârziere a opiniilor proprii, însă trebuie să acționeze cu bună-credință în ceea ce privește limitele de timp. Parlamentul poate, de asemenea, tergiversa procedura legislativă prin trimiterea unor sugestii de modificare ale proiectului către Comisie, urmând ca abia după ce Comisia s-a pronunțat asupra acestora, să dea drumul la opinie.

Dacă avizul pe care Parlamentul l-a emis la prima sa lectură, nu a fost luat în considerare de către Consiliu, Parlamentul poate respinge propunerea la „a doua sa lectură”. Această *procedură de cooperare*, introdusă prin *Actul Unic European*, reduce capacitatea Consiliului de a respinge amendamentele propuse de către Parlament și acordă acestuia din urmă o oarecare putere de a stabili agenda legislativă, chiar dacă această putere era condiționată de sprijinirea amendamentelor de către Comisie și de găsirea unei majorități în Consiliu pentru a susține propunerile parlamentare.

Tratatul de la Maastricht înlocuiește definitiv procedura de cooperare cu *procedura de codecizie* [4] și astfel, dacă Parlamentul European și Consiliul nu ajung la un acord, după două lecturi ale propunerii legislative, la nivelul fiecărei instituții în parte, se convoacă un comitet de conciliere, format dintr-un număr egal de reprezentanți ai Parlamentului European și ai Consiliului. Un acord stabilit la nivelul comitetului de conciliere este apoi supus ratificării, fără nici un fel de amendament, în urma unei a treia lecturi în Parlamentul European și în Consiliu.

Prima dată, când reprezentanții Parlamentului și ai Consiliului nu au reușit să ajungă la un acord în cadrul comitetului de conciliere, iar Consiliul a uzat, la o fază incipientă, de dreptul său de a repropune varianta stabilită inițial de guverne, Parlamentul a votat imediat împotriva propunerii legislative, amendând astfel posibilitatea ca instituția Consiliului să mai acționeze unilateral [5]. Acesta a fost primul caz în care Parlamentul European a blocat cu succes un act legislativ al Uniunii Europene, stabilind, totodată, un precedent și anume: procedura de codecizie se termină, practic, în momentul în care nu se poate conveni asupra unui text comun în cadrul comitetului de conciliere. *Tratatul de la Amsterdam* reformulează procedura codeciziei, în conformitate cu practicile deja intrate în uz, precizând că legislația nu poate fi promulgată fără acordul unei majorități calificate în Consiliu și al unei majorități simple în Parlament și, de asemenea, extinde această procedură la aproape toate reglementările referitoare la piața comună a UE și la unele domenii ale politicilor comunitare, referitoare la libera circulație a persoanelor, imigrația și dreptul la azil. În conformitate cu art. 55 din *Regulamentul de procedură al Parlamentului European*, Parlamentul examinează propunerea legislativă pe baza raportului elaborat de comisia competentă și votează mai întâi amendamentele la propunerea care servește drept bază pentru raportul comisiei competente, apoi propunerea, eventual modificată, apoi amendamentele la proiectul de rezoluție legislativă și, în final, întregul proiect de rezoluție legislativă, care conține numai o declarație prin care se indică dacă Parlamentul aprobă propunerea Comisiei, o respinge sau propune amendamente, precum și cereri de deschidere a unei proceduri. Președintele transmite Consiliului și Comisiei, sub formă de aviz al Parlamentului, textul propunerii în versiunea adoptată de Parlament, însoțit de rezoluția aferentă.

Prin *Tratatul de la Lisabona*, procedura codeciziei devine procedura ordinară de lucru la nivelul Uniunii Europene, crescând fără precedent importanța Parlamentului European în cadrul procesului decizional. Această procedură a fost extinsă, fiind nou introdusă în 40 de articole, astfel că în total 73 de articole din *TFUE* prevăd această procedură, care întărește caracterul democratic al Uniunii Europene prin participarea Parlamentului European la procesul legislativ [6].

Scopul *procedurii avizării*, introdusă prin *Actul Unic European*, constă în obținerea sprijinului parlamentar în cazul unui act normativ care nu mai poate suferi modificări. În acest mod, Consiliul introduce un act definitiv în fața Parlamentului European care, ori îl va aproba, și astfel sprijină adoptarea lui, ori îl va respinge, și astfel va împiedica adoptarea acestuia. Aceasta era indispensabilă în cazul deciziei de adeziune a noi state membre, în cazul acordurilor de asociere cu țări terțe, la încheierea acordurilor internaționale, în cazul procedurii electorale uniforme pentru Parlamentul European, pentru stabilirea misiunilor și puterilor Băncii Centrale Europene, pentru inițierea unui raport de cooperare în domeniile în care deciziile se supun acestei proceduri, etc. Unii autori vorbesc despre această procedură ca despre o „codecizie neprelucrată”, deoarece Parlamentul European nu poate propune amendamente la măsurile respective, și trebuie să acorde o aprobare explicită cu majoritate simplă, cu toate că în unele domenii - aderarea de noi state, sistemul electoral și sancțiunile aplicate statelor membre - avizul se adoptă cu votul majorității membrilor Parlamentului European. Există două cazuri când procedura de aviz conform este inversă, cel care trebuie să dea avizul conform este Consiliul, mai exact în domeniile statutului Ombudsmanului și a statutului deputaților europeni.

În concluzie, în ceea ce privește *procedurile de adoptare a deciziilor legislative*, Uniunea Europeană a dezvoltat patru tipuri specifice - *consultarea, cooperarea, avizul conform și codecizia* - iar, în linii generale, acestea oglindesc dezvoltarea instituțională a Uniunii Europene, elaborarea lor putând fi privită din perspectiva transferului de putere legislativă dintre Consiliul Uniunii Europene, respectiv a abilității practice a Parlamentului de a contrabalansa puterea Consiliului. Procedura codeciziei a fost introdusă de către *Tratatul de la Maastricht*, ca o dezvoltare substanțială a procedurii cooperării: codecizia introduce o a treia lectură a unei propuneri și solicită instituirea unui comitet de conciliere, în vederea ajungerii la un compromis între Consiliu

și Parlament. Pentru prima dată în istoria Uniunii, Parlamentul are puterea de a spune „nu” Consiliului, putând determina abandonarea definitivă a unei propuneri legislative [7].

Dar cine câștigă de pe urma modificării procesului decizional european? O afirmație comună, în literatură, este aceea că Parlamentul este marele învingător al recentelor negocieri constituționale. Pentru a determina măsura în care o instituție are putere decizională, simpla enumerare a competențelor legale este insuficientă și, în acest sens, trebuie să ne referim la două concepte din domeniul analizei instituționale: *puterea de veto și puterea de formare a agendei*.

Dezbaterile cu privire la funcționarea procedurii cooperării, dezvăluie implicații diferite pentru actorii instituționali europeni, în funcție de dimensiunile tematice ale deciziei, de configurația preferințelor actorilor și de specificațiile normative. George Tsebelis [8] argumentează că procedura cooperării oferă Parlamentului o putere condițională, de formare a agendei, datorită posibilității acestuia de a adopta amendamente în a doua lectură, amendamente care sunt mai ușor de adoptat decât de respins și, în acest caz, Parlamentul va aduce amendamente care, odată acceptate de Comisie, sunt mai ușor de acceptat printr-o majoritate calificată a Consiliului decât de respins printr-un vot în unanimitate [9]. Criticii acestei teorii susțin că, puterea Parlamentului este drastic limitată de dependența sa de suportul Comisiei; poziția Parlamentului are un impact real, doar dacă și atunci când, Comisia acceptă amendamentele respective în propunerea sa revizuită trimisă Consiliului [10]. Puterea de formare a agendei a Parlamentului în cadrul cooperării este, așadar, condiționată de măsura în care: 1) Parlamentul poate aduce amendamente, 2) Comisia acceptă aceste amendamente și 3) există un minim dezacord în Consiliu, care împiedică formarea unei opoziții în unanimitate.

Trecerea de la procedura cooperării la codecizie, a fost privită ca un moment esențial în reconfigurarea puterilor legislative ale instituțiilor europene: Parlamentul și Consiliul dispun de puteri legislative cvasi-egale, în condițiile în care Comisia joacă un rol secundar.

Implicațiile adoptării codeciziei de către Tratatul de la Maastricht, au fost interpretate în diverse moduri. De exemplu, Garrett și Tsebelis [11] argumentează că, de fapt, Parlamentul a suferit o diminuare a puterii sale de formare a agendei, deși a câștigat o putere reală de blocare a poziției Consiliului. Posibilitatea oferită Consiliului, de a reafirma poziția sa inițială în a treia lectură, conform primei versiuni a codeciziei, a oferit acestuia o putere lărgită de formare a agendei, putere de care se bucurau Comisia și Parlamentul sub procedura cooperării. Consiliul a avut astfel capacitatea de a forța Parlamentul să aleagă, între o propunere nemodificată și *status-quo*. Asumând tradiționala orientare pro-integraționistă a Parlamentului, care presupune că acesta ar prefera aproape orice legislație, mai curând decât *status-quo*-ul, Consiliul ar fi putut sabota lucrările comitetului de conciliere în perspectiva reiterării poziției comune. Criticii au argumentat că modelul Garrett-Tsebelis exagerează puterea Parlamentului în procedura cooperării, dependent de suportul Comisiei, și subestimează puterea acestuia în procedura codeciziei, respectiv pentru a anula consecințele rezistenței Consiliului în etapa celei de-a treia lecturi. Din punct de vedere empiric, trecerea la codecizie a semnat o creștere considerabilă a amendamentelor Parlamentului acceptate în Consiliu, comparativ cu procedura precedentă a cooperării.

În esență, codecizia reprezintă un pas important în antrenarea Parlamentului European în procesul legislativ european, contribuind la promovarea unor interese pan-europene și la dezvoltarea unei culturi inter-instituționale a cooperării și a compromisului. Codecizia, constituie un element important în procesul de reformare a Uniunii Europene, un instrument menit să ofere un impuls strategic dezvoltării anumitor sectoare comunitare, printr-o creștere atât a eficienței, cât și a legitimității democratice. Deși progrese importante au fost realizate în ambele direcții, codecizia rămâne o metodă utilizată parțial, oarecum complicată, puțin transparentă și dependentă de comportamentul strategic al actorilor instituționali implicați.

2. Competența bugetară a Parlamentului European

Dacă, inițial, conform art. 203 din Tratatului CEE, Parlamentul European nu avea decât o competență consultativă în materie bugetară, ulterior, prin înlocuirea contribuțiilor financiare ale statelor membre cu resurse proprii ale Comunităților Europene, acesta și-a impus o sporire a competenței bugetare, devenind codeținătorul atribuțiilor în materie bugetară. Astfel, Parlamentul European deține o serie de prerogative importante în domeniul bugetar și anume: a obținut dreptul de a crește sau de a micșora cheltuielile Uniunii, în anumite limite definite, fără a fi necesară o aprobare din partea Consiliului; a obținut posibilitatea de a redistribui cheltuielile, fără a crește sau a micșora sumele alocate altor sectoare bugetare și i s-a acordat dreptul de a respinge întregul buget anual sau orice alt buget suplimentar, având totodată dreptul exclusiv de a acorda descărcarea de gestiune Uniunii, în ceea ce privește angajarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor din buget.

Trebuie precizat că, până la *Tratatul de la Lisabona*, decizia finală cu privire la cheltuielile obligatorii, cum ar fi cele agricole și cele legate de acordurile internaționale, aparținea Consiliului, iar decizia finală, cu privire la cheltuielile neobligatorii, aparținea Parlamentului, care decidea în strânsă colaborare cu Consiliul. Noul Tratat a eliminat distincția dintre cele două categorii de cheltuieli, obligatorii și neobligatorii, și, astfel, Parlamentul și Consiliul au acum un rol echilibrat în adoptarea bugetului.

Potrivit art. 72 (1) și (2) din RP, „Parlamentul procedează la controlul execuției bugetare în curs. El încredințează această sarcină comisiilor competente pentru buget și control bugetar, precum și altor comisii interesate. Parlamentul examinează în fiecare an, înainte de prima lectură a proiectului de buget referitor la exercițiul următor, problemele privind execuția bugetară în curs, dacă este necesar, pe baza unei propuneri de rezoluție prezentate de comisia competentă”. Cu alte cuvinte, rolul bugetar al Parlamentului European nu se încheie odată cu adoptarea acestuia, extinzându-se și asupra fazei execuționale. Comisia execută bugetul general anual pe propria sa răspundere, Curtea de Conturi verifică execuția bugetară pentru anul precedent, iar Consiliul examinează observațiile Curții de Conturi și formulează o recomandare Parlamentului. Parlamentul este cel care acordă Comisiei descărcarea de gestiune, pe baza unei recomandări a comisiei sale pentru control bugetar. De regulă, descărcarea conține recomandări privind ameliorarea execuției bugetului următor.

Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene constituie, împreună, autoritatea bugetară a Uniunii Europene, care stabilește, în fiecare an, cheltuielile și veniturile acesteia, iar procedura de examinare și apoi de aprobare a bugetului are loc din luna iunie până la sfârșitul lunii decembrie, cele două instituții europene căutând neîncetat rezultate agreeate de ambele părți. Efectul perspectivei financiare și al modificării normelor și procedurilor a fost acela al consolidării desfășurării activității financiare, dar și caracterul predictibil al procedurii bugetare. Cu toate acestea, nu putem să nu observăm că, deși Parlamentul European are competențe din ce în ce mai mari în privința bugetului, acestea sunt încă departe de cele ale parlamentelor naționale, acesta nefiind abilitat să aprobe normele care reglementează resursele comunitare. Altfel spus, Parlamentul European controlează modul de efectuare a cheltuielilor comunitare, dar nu are nici o competență asupra resurselor care le fac posibile [12].

3. Competența de control a Parlamentului European

Dreptul secundar a permis crearea unor importante drepturi de informare pentru Parlamentul European, drepturi care nu sunt decât parțial prevăzute de tratate. În acest mod, Parlamentul European exercită un control politic cert, prin informațiile pe care le face astfel publice cu privire la activitatea diferitelor instituții comunitare și prin rezoluțiile parlamentare, adoptate pe baza informațiilor respective.

Întrebările, - scrise sau orale, cu sau fără dezbateri - adresate Comisiei sau Consiliului, constituie unul dintre mijloacele tradiționale de control politic exercitat de Parlament, și pot viza toate subiectele care interesează Uniunea Europeană [13]. Începând cu 1973, odată cu sosirea în PE a parlamentarilor britanici, și inspirată direct de ora de întrebări, utilizată în Camera Comunelor, s-au introdus, în fiecare sesiune plenară, două intervale de câte o oră și jumătate, dedicate adresării întrebărilor Comisiei, respectiv Consiliului.

Discutarea rapoartelor Consiliului și Comisiei, reprezintă o altă competență a Parlamentului European. Astfel, raportul general anual abordează, în mod exhaustiv, activitățile Comisiei, desfășurate în anul anterior, se publică cu cel puțin o lună înainte de deschiderea sesiunii Parlamentului, respectiv la începutul lunii februarie. Începând din 1973, Președintele Comisiei prezintă, odată cu raportul de activitate al Comisiei ce va fi discutat în ședință, și un discurs-program, în care accentul se pune tocmai pe acțiunile pe care Comisia intenționează să le desfășoare. Tratatul constitutiv prevăd prezentarea de către Comisie, Consiliu sau de către alte instituții ori organe comunitare, a numeroase rapoarte și informații Parlamentului European [14].

Parlamentul European are dreptul de a primi petiții de la cetățenii Uniunii, *dreptul de petiționare* fiind recunoscut de art.194 și 195 din *TCE*, potrivit cărora cetățenii Uniunii Europene își pot exercita dreptul la petiție și pot depune la Președintele Parlamentului European plângerile lor, cu privire la probleme care se află în jurisdicția Uniunii Europene [15]. Potrivit art.191 alin. (1) din RP, orice cetățean al Uniunii Europene, precum și orice persoană fizică sau juridică, având reședința sau sediul social într-un stat membru, are dreptul de a înainta cu titlul individual sau în asociere cu alți cetățeni sau persoane, o petiție Parlamentului European, privind un subiect care face parte din domeniile de activitate ale Uniunii Europene și care îl/o privește în mod direct.

Cu referire la atribuțiile legate de *nominalizările în funcții și instituții comunitare*, Parlamentul European este implicat în nominalizarea Comisiei, membrilor Curții de Conturi, Consiliului Director al Băncii Centrale Europene și Mediatorului European. Tratatul nu prevedea inițial implicarea PE în formarea Comisiei Europene, deși aceasta era responsabilă în fața sa, prin posibilitatea inițierii unei moțiuni de cenzură.

Începând cu anii '80 și uzând de atribuțiile sale deliberative, PE a început să-și exprime punctul de vedere, prin vot, pe marginea componentei Comisiei, rezultat al alegerii Consiliului. Această practică a fost introdusă, în mod formal în *Tratatul de la Maastricht*, moment începând cu care s-a stabilit și echivalența temporală între mandatul Comisiei și cel al PE.

Tot ca parte a atribuțiilor de control, Parlamentul European poate crea *comisii temporare*, pe anumite subiecte sau *comisii de anchetă*, dar are și posibilitatea de a sesiza Curtea de Justiție a Comunităților Europene, în cazul în care consideră că anumite organe comunitare ori state membre au încălcat dreptul comunitar. Însă, poate cele mai puternice arme de control pe care PE le are la dispoziție, sunt reprezentate de cele care au ca scop sancționarea și anume *moțiunea de cenzură și descărcarea de gestiune bugetară*. Moțiunea de cenzură vizează Comisia în ansamblul său, și atrage după sine o demisie colectivă, nefiind posibil apelul la responsabilitatea individuală a unui comisar, iar art. 319 al *TFUE* (fostul art. 276 al *TCE*) prevede că Parlamentul European trebuie să ofere Comisiei descărcarea de gestiune pentru execuția bugetară, pe baza raportului Curții de Conturi.

4. Rolul Parlamentului European și al parlamentelor naționale, conform Tratatului de la Lisabona

Semnificația încheierii *Tratatului de la Lisabona* este colosală și de necomparat cu ceva similar, deoarece nu poate fi inclusă într-o scară de valori, date fiind implicațiile existenței unei asemenea grupări de state în cadrul Uniunii Europene și, interesantă, totodată, prin direcția fără precedent a evoluției pe care această instituție a parcurs-o până acum [16]. Tratatul de la Lisabona constituie în mod cert, o etapă, poate cea mai importantă, în evoluția Uniunii Europene [17]. După o perioadă îndelungă de căutări, în care Uniunea Europeană s-a arătat mai degrabă ca o „Europă a rapoartelor”, decât ca o „Europă a rezultatelor”, Tratatul de la Lisabona aduce câteva schimbări fundamentale privind modul în care va funcționa Uniunea, care vizează îmbunătățirea funcționării instituțiilor europene și eficientizarea mecanismului decizional. Sporește, de asemenea, natura democratică a UE prin: definirea clară a cetățeniei europene, acordarea unei forțe juridice pentru Carta drepturilor fundamentale, un rol mai mare al Parlamentului European în procesul legislativ și recunoașterea drepturilor parlamentelor naționale în procesul decizional european.

Pe parcursul *TUE* și a *TFUE* regăsim diverse modificări în funcționarea instituțiilor, clauze de flexibilitate pentru extinderea competențelor Uniunii Europene sau clauze pentru trecerea de la procedura de vot prin unanimitate la cea a majorității calificate. Dar, înainte de toate, pentru prima dată în existența tratatelor, i se oferă personalitate juridică Uniunii Europene, acest atribut asigurându-i calitatea de subiect de drept internațional, conferindu-i competență de reprezentare externă.

Un alt element de noutate al *Tratatului de la Lisabona* este și instituirea unei democrații participative, art.11 al *TUE* prevede, la paragraful 4, dreptul de inițiativă legislativă cetățenilor, care constă în posibilitatea străngerii a cel puțin un milion de semnături, dintr-un număr semnificativ de state membre, prin care se poate cere Comisiei, deținătoarea dreptului de inițiativă legislativă, să propună un proiect de lege, detaliile cu privire la această procedură urmând a fi stabilite prin elemente ulterioare de drept derivat. Pentru dezvoltarea acestei democrații participative, intervin inclusiv parlamentele naționale, care sunt considerate „garantele” principiului subsidiarității [18]. În acest mod, asistăm la o inversare a sensului de abordare a problemelor: dacă până acum abordarea se făcea în sensul că acțiunea Uniunii este justificată, doar dacă nu se pot găsi soluții la nivel național, prin Tratat se mărește implicarea parlamentelor naționale [19], prin aprecierea și soluționarea prioritară a problemelor la nivel local, regional, național și abia apoi se face aprecierea la nivelul Uniunii. Astfel, parlamentelor naționale li se conferă puterea de a influența elaborarea unei propuneri legislative, încă din stadiul inițial, când se află la Comisie, înainte ca propunerea să fie trimisă spre analiză Parlamentului și Consiliului [20]. Parlamentele naționale dobândesc, de asemenea, posibilitatea exercitării unui control ulterior, nemaîntâlnit până acum. Astfel, în cazul în care un proiect legislativ al Comisiei, face obiectul unei contestații din partea unei majorități a parlamentelor naționale, Comisia reexaminează actul legislativ și decide dacă îl menține ca atare, îl modifică sau îl retrage.

Printre alte atribuții ale parlamentelor naționale se numără: participarea la procedurile de revizuire a tratatelor Uniunii; informarea cu privire la cererile de aderare la Uniune; participarea la mecanismele de evaluare a punerii în aplicare a politicilor Uniunii în domeniul afacerilor interne (migrație, supravegherea frontierelor, combaterea traficului ilegal de persoane, arme, droguri). Cu alte cuvinte, parlamentele naționale vor avea, în premieră, posibilitatea să-și exprime direct opinia cu privire la viitoarele extinderi ale Uniunii; este vorba nu numai despre informarea parlamentelor naționale asupra deciziilor europene, ci, în aceeași măsură, și despre un transfer de responsabilitate către acestea.

Concluzii

Din cele prezentate, este evident că evoluția cea mai spectaculoasă a Parlamentului European se referă la atribuțiile sale legislative, acesta parcurgând traseul de la statutul de actor marginal al procesului legislativ european, la cel de actor principal, actor co-egal al Consiliului UE. În prezent procesul decizional al Uniunii Europene este guvernat de proceduri diferite, având drept constantă implicarea crescândă a Parlamentului European în procesul de decizie. În același timp, procedurile mai puțin favorabile PE continuă să fie aplicate în anumite domenii de competență a UE, datorită reticențelor unor state membre în fața dobândirii de către Parlamentul European a prea multă influență.

Referințe

- [1] Referitor la puterile Parlamentului European, a se vedea: O. Manolache, *Tratat de drept comunitar*, Ediția 5, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 102-110, J. L. Sauron, *Curs de instituții europene*, Editura Polirom, Iași, 2010, p. 266-283; A. Profiroiu, M. Profiroiu, I. Popescu, *Instituții și politici europene*, Editura Economică, București, 2008, p. 44-53; I. G. Bărbulescu, *Procesul decizional în Uniunea Europeană*, Editura Polirom, Iași, 2008, p. 200-224; D. Mazilu, *Integrarea europeană. Drept comunitar și instituții europene*, Ediția a VI-a, Editura Lumina Lex, București, 2008, p. 106-111 și A. Fuerea, *Manualul Uniunii Europene*, Ediția a V-a, Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 99-100;
- [2] O. Manolache, *Tratat de drept comunitar*, Editura C.H. Beck, București, 2007, p. 120;
- [3] D. Mazilu, *Integrare europeană. Drept comunitar și instituții europene*, Ediția a VI-a, Editura Lumina Lex, București, 2008, p. 106-111; G. Isaac, *Droit communautaire général*, 6e édition, Armand Colin, Paris, 1998, p. 68-76 și L. Cartou, *Organisations Européennes*, Précis Dalloz, 1991, p. 45-46;
- [4] O. Ținca, *Codecizia - procedura legislativă ordinară stabilită prin Tratatul de la Lisabona*, în Revista română de drept comunitar, nr. 5/2008, p. 29-41;
- [5] Este vorba despre cazul *Directivei asupra furnizării de rețele deschise telefoniei vocale*;
- [6] Art. 14 par. 1 și art. 16 par. 1 din *TUE* prevăd că funcția legislativă este exercitată împreună de Parlamentul European și Consiliu, iar art. 289 din *TFUE* precizează că procedura legislativă ordinară constă în adoptarea în comun de către Parlamentul European și Consiliu a regulamentelor, directivelor sau deciziilor, pe baza propunerii Comisiei, conform dispozițiilor art. 294 din *TCE* (în prezent art. 251 *TUE* – procedura codeciziei). Astfel, conform *TFUE*, procedura codeciziei, în cadrul căreia Parlamentul European poate respinge, cu majoritatea absolută, o poziție comună a Consiliului, este consacrată ca procedură legislativă ordinară de adoptare a actelor juridice cu caracter obligatoriu la nivelul Uniunii;
- [7] M. Shackleton, T. Raunio, *Codecision since Amsterdam: a laboratory for institutional Innovation and change*, în *Journal of European Public Policy*, vol.10, nr. 2/2003, p. 171-187;
- [8] G. Tsebelis, *The Power of the European Parliament as a Conditional Agenda Setter*, în *American Political Science Review*, vol. 88, 1994;
- [9] George Tsebelis arată că între 1987-1993, din cele 4572 de amendamente propuse de Parlament, 2974 au fost acceptate de Comisie, iar 2219 au fost incluse în poziția Consiliului, acoperind atât chestiuni marginale, cât și substanțiale. G. Tsebelis, *More on the European Parliament as a Conditional Agenda Setter: Response to Moser*, în *American Political Science Review*, vol. 90, 1996;
- [10] M. A. Pollak, *The Engines of European Integration*, Oxford University Press, Oxford, 2003, p. 221;
- [11] G. Garrett, G. Tsebelis, *An Institutional Critique of Intergovernmentalism*, în *International Organization*, vol. 52, 1996, p. 149-176;
- [12] I. Gh. Bărbulescu, *Procesul decizional în Uniunea Europeană*, Editura Polirom, Iași, 2008, p. 219;
- [13] Art. 197 *al Tratatului CE* prevede că PE poate adresa întrebări scrise sau orale Comisiei. De asemenea, deși tratatele nu prevăd posibilitatea de a adresa întrebări Consiliului, acesta și-a asumat răspunderea, începând cu 1962, de a răspunde întrebărilor care îi sunt adresate.
- [14] Cităm în acest sens *Raportul anual al comisiei cu privire la aplicarea dreptului comunitar*, ce face obiectul unei rezoluții adoptate în ședință plenară de către Parlamentul European, care, anexată la raportul Comisiei pentru afaceri europene, este transmisă Consiliului, Comisiei, guvernelor și parlamentelor statelor membre, potrivit art. 112 din Regulamentul Parlamentului. Celelalte rapoarte pot face și ele obiectul unor rezoluții adoptate în plen, potrivit art. 112, alin. (2) din Regulamentul Parlamentului. Cu toate acestea există anumite rapoarte sau informări care fac obiectul unei examinări speciale a Parlamentului European: declarațiile Curții de Conturi (art. 105 din Regulamentul Parlamentului și art. 276 din *TCE*), declarațiile Băncii Centrale Europene (art. 106 din Regulamentul Parlamentului și art. 113 din *TCE*) și recomandarea privind orientările generale ale politicilor economice (art. 107 din Regulamentul Parlamentului și art. 99 din *TCE*);
- [15] G. L. Ispas, *Parlamentarismul în societatea internațională*, Editura Institutul European, Iași, 2011, p. 193;
- [16] I. M. Anghel, *Scurte considerațiuni asupra textului Tratatului de la Lisabona, ratificat de România*, în Revista română de drept comunitar, nr. 3/2008, p. 61 și urm.;

Dr. Mihaela Codrina LEVAI

Dr. Ana Maria MIHĂLCESCU

- [17] I. Jinga, *Tratatul de la Lisabona: soluție sau etapă în reforma instituțională a Uniunii Europene*, în Revista română de drept comunitar, nr. 1/2008, p. 30 și urm.;
- [18] D. Trașcu, M. M. Stoica, *Tratatul de la Lisabona: motorul necesar pentru buna funcționare a vehiculului UE*, în Revista română de drept comunitar, nr. 2/2008, p. 102;
- [19] A. Groza, *Parlamentele naționale și procesul decizional European: o acomodare dificilă?*, în Revista română de drept comunitar, nr. 5/2010, p. 80-104; R. D. Popescu, *Problema răspunderii Parlamentului: elemente de drept constituțional, de drept internațional public și de drept european*, în Revista română de drept comunitar, nr. 1/2011, p. 95-106;
- [20] Conform art. 12 din TUE;